

מדינת ישראל

משרד החינוך
אגף בטיחות ארצי

נוהל טיול הכנה למכינות הקדם צבאיות

הערה: נוהל זה נכתב על ידי מועצת המכינות והוא מהווה תוספת לחוזר מנכ"ל טיולים של משרד החינוך, לכל ההנחיות והנהלים שנכתבו עבור המכינות לפעילות חוץ ואתגר (חוזר טיולים), נוהל ניווט, נוהל מח"א וכדומה) ונוסף על האמור בכל דין.

- א. מטרת הנוהל:** להגדיר את תהליכי התכנון ואישור פעילות ליציאה ל"טיול מכין" של המכינה.
ב. הגדרות:

"**טיול מכין**" הוא יציאה לשטח לשם לימוד והכנת טיול מתוכנן. ההכנה תבצע על ידי הגוף שיבצע את הפעילות בפועל. ה"טיול מכין" יתבצע על ידי חוליית אנשים ואמור לעבור על מסלול ההליכה, ללמוד ולהכיר את השטח, לזהות ולהתנסות באזורים המסוכנים ולעמוד על נקודות התורפה בשטח, ובהתאם לקבוע את המגבלות הנדרשות לקראת הטיול. טיול מכין הוא טיול לכל דבר ועניין ומחייב את כל ההכנות הנדרשות ליציאה לשטח. הטיול המכין מיועד להכשיר את המדריכים בפועל שידריכו את חניכי המכינה.

הערה: נוהל זה מבחין בין ראש המכינה לראש שלוחה. ראש המכינה איננו ראש השלוחה.

ג. פירוט הנוהל

1. תיאום ואישור הלשכה לתיאום טיולים

- 1.1 טיול מכין בשטח פתוח מחייב תיאום מול הלשכה לתיאום טיולים של משרד החינוך, גם בקבוצה הקטנה מ-8 חניכים.
- 1.2 כל טיול הכנה יתבצע על פי תיק טיול שהכין אחראי הטיול/מוביל החוליה, תוחקר ע"י רכז הטיולים ואושר ע"י ראש המכינה.
- 1.3 ראש המכינה ייתן אישור בכתב לטיול הכנה כולל למועד ביצועו, והאירוע יופיע כ"אירוע כלל מכינותי" בלוח הפעילות של המכינה.
- 1.4 חובה להתעדכן באתרים הרלוונטיים כולל פקח הטיולים שבאזורו מתבצע הטיול לגבי צפי מזג אוויר או שינויים במסלול וכן במקום הלינה בהכנה במידה וקיימת כזו.

2. הרכב חוליה

- 2.1 חוליה היוצאת לטיול הכנה תמנה לפחות 4 אנשים, מתוכם איש צוות שהוא "אחראי טיול" (בוגר השתלמות אחראי טיול).
  - 2.2 חוליה המורכבת מחניכים בלבד לא תצא לטיול הכנה עד מעבר הכשרת "חניך מוביל" ע"י המכינה ורק אחרי חגי תשרי. בחולית חניכים יוגדר חניך "מוביל חוליה" על ידי ראש המכינה תוך עדיפות לחניכים בעלי נסיון רלבנטי (בוגרי בי"ס סביבתי/חוגי סיור/תחרויות ניווט וכדו'). 3. **הכשרת חברי חוליה**
  - 3.1 כל חברי החוליה עברו הכשרת חניך מוביל (בטיחות, עזרה ראשונה, וניווטים).
  - 3.2 הכשרה זו אמורה להתבצע על ידי המכינה במהלך החודש הראשון לקליטת החניכים במכינה. 4.
- מוביל/מפקד ואחראי טיול ההכנה**
- 4.1 כאמור לעיל, בטיול הכנה יהיה המוביל בוגר הכשרת "אחראי טיול במכינות" (איש צוות).

מדינת ישראל

משרד החינוך
אגף בטיחות ארצי

4.2 חניך יוכל להיות מוגדר ע"י ראש המכינה כ"מוביל חוליה" רק לאחר שיעבור החניך הכשרת "חניך מוביל" ולאחר חגי תשרי, וזאת בנוסף לאיש צוות מוסמך שיהווה אחראי טיול.

5. תיק טיול

5.1 החוליה, בעזרת אחראי טיול או חניך "מוביל", תבנה תיק טיול שיוגש לאישור רכז הטיולים במכינה.

5.2 רכז הטיולים במכינה יאשר את תיק הטיול אצל ראש המכינה.

5.3 התיק יכיל טבלת פעילות, ניהול זמנים, נקודות הדורשות התייחסות במסלול (קשיים וכדומה), סיכונים, גישה לחילוץ (מצורף פורמט קבוע לתיק טיול כנספח לנוהל זה).

6. תחקיר מקדים

6.1 החוליה תעבור תחקיר מקדים מול רכז הטיולים של המכינה יחד עם איש הצוות שאחראי על הטיול כחפ"ק (גם אם את החוליה מוביל איש צוות אחראי טיול).

6.2 התחקיר יהיה לפי דף תחקיר מובנה וקבוע הכולל את כלל הנקודות המחייבות בהכנה לפי הפורמט הקבוע המצורף להנחיה זו.

7. תדריך יציאה

7.1 החוליה תעבור תדריך יציאה ושילוח מסודר על ידי רכז הטיולים של המכינה ו/או ראש המכינה בלבד.

7.2 התדריך יהיה לפי דף תדריך קבוע ומובנה שיכלול בין היתר: ציוד נדרש מים, מצפן, מפה, בדיקת כלל התיאומים, הגעה למסלול, מסלול ההליכה, קשר לווייני, דף טלפונים חירום, גבולות גזרה של המסלול, נקודות תורפה, נקודות חבירה תוך כדי במקרה הצורך, מקרים ותגובות ועוד.

8. הדרכה וליווי של חוליה

8.1 חוליה של חניכים בלבד היוצאת לטיולי הכנה (בכפוף לאמור בסעיפים 1 עד 4, כלומר: חניכים שעברו כבר "הכשרת חניך מוביל" ורק אחרי חגי תשרי) תעבור לפני יציאתם יום הדרכה והכנה מקצועית מונחה על ידי איש צוות שעבר השתלמות רכז טיולים למכינה. בהשתלמות זו יינתנו דגשים מקצועיים כמו איתור נקודות צל לאורך המסלול, נקודות משמעותיות להדרכות, חישוב זמן הליכה תהליך חילוץ או קריאה לעזרה ועוד). ההכנה צריכה להיות בדגש למסלול הטיול הספציפי.

8.2 יוגדר איש צוות מהמכינה (מוסמך "אחראי טיול" לפחות) שישמש כאיש קשר לחוליה ויהיה אחראי לשמירה על תקשורת ודיווח מסודר של החוליה לאורך כל פעילותה, מיציאה ועד סיום וחזרה למכינה.

8.3 על איש הצוות לקבוע נקודות דיווח על המפה, לקבל דיווחים לאורך כל המסלול ולהיות עם החולייה בתקשורת ולדעת את מיקומם ומצבם בכל זמן. (עדיפות לרכז הטיולים של המכינה שמכיר את פרטי הטיול).

8.4 כל שינוי מהותי הנשקל ע"י איש הקשר (דוגמת חריגה מלוחות הזמנים, כניסה לחושך, תנאי מזג אוויר) ידווח ויוחלט קודם ביצועו על ידי ראש המכינה בלבד (מומלץ כי ראש מכינה שאיננו איש שטח מובהק ייעזר בהחלטתו ברכז הטיולים או בראש שלוחה בעל ניסיון ומקצועיות, אם יש לו כזה).

מדינת ישראל

משרד החינוך
אגף בטיחות ארצי

8.5 יוזכר כי לכל אזור בארץ ישנם פקחים מטעם משרד החינוך, מומלץ להתקשר אליהם בבוקר היציאה לוודא ולעדכן ומומלץ למי שבחפ"ק ולראש המכינה להיעזר בהם בדילמות שנוצרות.

9. דרכי תקשורת, ציוד וחפ"ק

9.1 ציוד חובה: יציאה על פי כל הכללים של חוזר מנכ"ל: נעלים, מים בכמות מספקת, מפת סימון שבילים 1:50,000 קשיחה (לא צילום או הדפסה, ולא הסתמכות על מפות באפליקציות סולריות), מצפן, כובע. מספרי הטלפונים הרלוונטיים פקח וחדר מצב.

9.2 טלפון לווייני: במקומות עם בעיות קליטה (מעל 20 דק' ללא יכולת קליטה) חובה לקחת מכשיר איתור לווייני לתקשורת.

9.3 מעקב אחר התקדמות החוליה בשטח: יהיה מעקב באפליקציה ייעודית או דיווח מיקום כל שעתיים.

9.4 הכנת מפת הטיול 1:50,000 על ניילון אטום: על גבי המפה שתחזיק החוליה יהיו מסומנים: הציר המתוכנן (באופן ברור), נקודת יציאה ונקודת סיום, נקודות דיווח למכינה, נקודות מסוכנות, נקודות מנוחה, נקודת לינת לילה (במידה ויש).

9.5 דף טלפונים לחירום: ראש החוליה יחזיק בתיק הטיול דף עם טלפונים חירום.

10. סיום הטיול

בסיום הטיול ייערך תחקיר מסכם, שיבוצע ע"י איש הצוות שאחראי על הטיול יחד עם רכז הטיולים וראש המכינה.